

Reguliranje posrednika na tržištu rada i uloga socijalnih partnera u suzbijanju trgovine radnom snagom

Izvršni sažetak

Uvod

Cilj je ovog izvješća doprinijeti izradi priručnika o najboljim praksama za tijela javne uprave glede praćenja i provedbe pravila i propisa važnih za posrednike na tržištu rada s ciljem suzbijanja trgovine ljudima radi izrabljivanja na radu. U izvješću su na jednom mjestu prikazani rezultati istraživanja iz dva glavna područja: kako tijela javne uprave reguliraju posrednike na tržištu rada u različitim državama članicama, i u kojoj mjeri aktivnosti socijalnih partnera pridonose suzbijanju trgovine ljudima radi izrabljivanja na radu. Izvješće je usmjereno na trgovinu ljudima radi izrabljivanja na radu i ne pokriva trgovinu ljudima radi seksualnog iskorištavanja. Izvješće se temelji na podacima koje je dostavila Eurofoundova skupina europskih korespondenata diljem svih 28 zemalja članica EU-a i Norveške.

Kontekst politike

Od kasnih 1990-ih težnja za suzbijanjem trgovine ljudima prioritet je EU-a. Usvajanje Protokola iz Palerma iz 2002. za sprječavanje trgovine ljudima poduprlo je usvajanje Okvirne odluke Vijeća EU-a i plan EU-a za rješavanje pitanja trgovine ljudima iste godine. Europski parlament i Vijeće 2011. su usvojili Direktivu o sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima i zaštiti njezinih žrtava. Na temelju Direktive o suzbijanju trgovine ljudima, Strategija EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima za razdoblje 2012. – 2016. (COM (2012) 286 konačna verzija) uključuje niz ciljanih akcija usmjerenih na sprečavanje, zaštitu, progon i partnerstva. Strategija također prepoznaje zapošljavanje kao područje relevantno za trgovinu ljudima i naglašava važnost uključivanja sindikata i udruga poslodavaca u razvoj politike o suzbijanju trgovine ljudima.

Ključni rezultati

Izvješće analizira zakonodavstvo, propise i aktivnosti socijalnih partnera u suzbijanju potencijalnog sudjelovanja posrednika na tržištu rada u trgovini ljudima radi izrabljivanja na radu. U ovom se izvješću raspravlja o kontekstu politike i definicijama, istovremeno razmatrajući moguće načine na koje bi posrednici na tržištu rada mogli biti povezani s trgovinom ljudima. Posrednici na tržištu rada su privatni i javni subjekti ili institucije koje posreduju između pojedinca koji traži zaposlenje i poslodavca, koji djeluju bilo kao agencije za zapošljavanje (EPA-e) ili agencije za privremeno zapošljavanje (TWA-e).

Istraživanje pokazuje da je došlo do naglog povećanja broja posrednika na tržištu rada krajem 20. stoljeća nakon što su mnoge zemlje EU-a ukinule ograničenja i počele regulirati rad preko poduzeća za privremeno zapošljavanje.

Mjerodavni europski i međunarodni propisi uključuju Direktivu o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje (2008/104/EZ) i Konvenciju ILO-a 181 koje reguliraju agencije za zapošljavanje, kao i različite nacionalne mjere za reguliranje i nadzor posrednika na tržištu rada. Najčešći oblici reguliranja posrednika na tržištu rada u EU-u uključuju sustave za licenciranje, registriranje ili certificiranje.

Tijekom istraživanja utvrđena su četiri sektora koji su u većini zemalja bila povezani s problemima vezanim uz trgovinu ljudima radi izrabljivanja na radu: poljoprivreda, građevinarstvo, kućanski poslovi, te hoteli i restorani. U nekim zemljama problematični sektori uključuju maloprodaju (Belgija i Švedska), kozmetičke i frizerske salone (Finska), prijevoz (Rumunjska) te otpad i reciklažu (Danska).

Socijalni partneri pružaju informacije i iskustva u vezi s lažnim zapošljavanjem i izrabljivanjem na radu. Razmjena informacija, uzajamna potpora i učinkovita suradnja ključni su za sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudima radi izrabljivanja na radu. Na međunarodnoj razini, 2008. godine socijalni partneri sektora agencija za privremeno zapošljavanje (Uni Global i CIETT) sklopili su Memorandum o razumijevanju o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje u kojem se obje strane obvezuju na potporu regulatornom okviru da se agencijama za zapošljavanje zabrani smanjenje drugih prava i uvjeta radnika. Istraživanje otkriva da nacionalni socijalni partneri sve više prepoznaju svoju odgovornost u ovom području i izražavaju svoju zabrinutost zbog lažnog zapošljavanja i praksi izrabljivanja radne snage. Međutim, unatoč toj aktivnosti, čini se da trgovina ljudima radi izrabljivanja na radu još uvijek nije prioritet na nacionalnoj razini.

Socijalni partneri u zemljama članicama i Norveškoj razvili su različite prakse u suzbijanju trgovine ljudima radi izrabljivanja na radu od strane posrednika na tržištu rada. One nadopunjuju državne politike i mogu imati različite oblike kao što su: kolektivni ugovori, zajedničke inicijative, dijalog s vladom, kampanje, sustavi za rješavanje pritužbi, transnacionalna suradnja, razvijanje kodeksa ponašanja, pružanje informacija i obrazovnih materijala, povećane kontrole i uporaba medija.

Izvešće otkriva da je sudjelovanje socijalnih partnera u tom području često izazovno. Budući da udruge poslodavaca ne obuhvaćaju sve posrednike na tržištu rada, provedbe, posebno u slučaju malih i srednjih posrednika, može biti problematična. Sindikati nisu uvijek u poziciji pronaći sve radnike, posebno one sa „skrivenim” ili izoliranim zaposlenjem.

Pokazatelji politike

Primjeri dobre prakse u nastajanju istaknuti su u izvješću. Aktivnosti nacionalne vlade uključuju prekograničnu suradnju, aktivnost inspekcije rada, uvođenje zakona i propisa, potporu suradnji između različitih tijela, davanje smjernica putem podizanja svijesti, obuke i etičkih kodeksa, davanje podrške žrtvama i suradnju sa socijalnim partnerima. Mnogi nastajući primjeri dobre prakse od strane vlada, kao i

socijalnih partnera, uključuju usmjerenost na žrtve i pokušaj da se podigne svijest o trgovini ljudima radi izrabljivanja na radu. Budući da je pronađeno malo toga što bi se posebice odnosilo na posrednike na tržištu rada, ili pak poslodavce, u izvješću se naglašava da se može učiniti više kako bi se riješio problem udruga poslodavaca i sindikata. U zemljama s funkcionalnim sektorskim socijalnim dijalogom, za socijalne partnere bi moglo biti praktično da izrade zajedničku strategiju za rješavanje nelojalne konkurencije i pritiska na snižavanje plaća i uvjeta.

Treba razmotriti sljedeće točke prilikom izrade priručnika o najboljim praksama za tijela javne uprave glede boljeg praćenja i provedbe pravila i propisa za sprečavanje trgovine ljudima radi izrabljivanja na radu koje provode posrednici na tržištu rada:

- Razviti jasne nacionalne definicije posrednika na tržištu rada, trgovine ljudima i izrabljivanja na radu na temelju mjerodavnih europskih direktiva i međunarodnih instrumenata.
- Koristiti jezgrovite definicije kako bi se poboljšalo prikupljanje podataka o značaju i učestalosti posrednika na tržištu rada i trgovini ljudima radi izrabljivanja na radu.
- Povećati pokrivenost posrednika na tržištu rada koji su registrirani, licencirani i/ili certificirani.
- Iskoristiti poboljšano registriranje, licenciranje i/ili certificiranje kako bi se pomoglo cjelovito provoditi i sankcionirati posrednike na tržištu rada koji bi mogli sudjelovati na početnim točkama trgovine ljudima.
- Povećati regionalnu i prekograničnu suradnju između tijela javne uprave i socijalnih partnera.
- Poduprijeti sustavne i učinkovite bipartitne i tripartitne zajedničke aktivnosti koje se tiču posrednika na tržištu rada i praksi zapošljavanja, te trgovine ljudima radi izrabljivanja na radu.
- Poduprijeti socijalne partnere u povećanju zajedničkog zastupanja posebno kod malih i srednjih posrednika na tržištu rada.

Dodatne informacije

Izvešće *Reguliranje posrednika na tržištu rada i uloga socijalnih partnera u sprečavanju trgovine radnom snagom* dostupno je na stranici <http://eurofound.europa.eu/hr/publications>.

Za više informacija obratite se službeniku za istraživanje Andrei Fromm na adresu afr@eurofound.europa.eu